

Rabbinic Personalities: Rabbi Elazar ben Arakh

R. Tali Adler – adler@hadar.org

1. פרקי אבות ב:ח

רבן יוחנן בן זכאי קבל מהלל ומשמאי. הוא היה אומר, אם למדת תורה הרבה, אל תחזיק טובה לעצמך, כי לך נוצרת. חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי, ואלו הן, רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הכהן, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן ערך. הוא היה מונה שבתו. רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הכהן, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא. ורבי אלעזר בן ערך, מעין המתגבר. הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה, מכריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן ערך בכף שניה, מכריע את כלם:

Rabban Yohanan ben Zakkai received [the oral tradition] from Hillel and Shammai. He used to say: if you have learned much Torah, do not claim credit for yourself, because for such a purpose were you created. Rabban Yohanan ben Zakkai had five disciples and they were these: Rabbi Eliezer ben Hyrcanus, Rabbi Joshua ben Hananiah, Rabbi Yose, the priest, Rabbi Shimon ben Nethaneel and Rabbi Eleazar ben Arach. He [Rabbi Yohanan] used to list their outstanding virtues: **Rabbi Eliezer ben Hyrcanus is a plastered cistern which loses not a drop**; Rabbi Joshua ben Hananiah happy is the woman that gave birth to him; Rabbi Yose, the priest, is a pious man; Rabbi Simeon ben Nethaneel is one that fears sin, **And Rabbi Eleazar ben Arach is like a spring that [ever] gathers force**. He [Rabbi Yohanan] used to say: if all the sages of Israel were on one scale of the balance and Rabbi Eliezer ben Hyrcanus on the other scale, he would outweigh them all. Abba Shaul said in his name: if all the sages of Israel were on one scale of the balance, and Rabbi Eliezer ben Hyrcanus also with them, and Rabbi Eleazar ben Arach on the other scale, he would outweigh them all.

2. פרקי אבות ב:ט

אמר להם, צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, הרואה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם. אמר להם צאו וראו איזוהי דרך רעה שיתרחק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין רעה. רבי יהושע אומר, חבר רע. רבי יוסי אומר, שכן רע. רבי שמעון אומר, הלוח ואינו משלם. אחד הלוח מן האדם, כלוח מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לוח רשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב רע. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן ערך מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם:

He [Rabban Yohanan] said unto them: go forth and observe which is the right way to which a man should cleave? Rabbi Eliezer said, a good eye; Rabbi Joshua said, a good companion; Rabbi Yose said, a good neighbor; Rabbi Shimon said, foresight. **Rabbi Elazar said, a good heart.** He [Rabban Yohanan] said to them: I prefer the words of Elazar ben Arach, for in his words your words are included. He [Rabban Yohanan] said unto them: go forth and observe which is the evil way which a man should shun? Rabbi Eliezer said, an evil eye; Rabbi Joshua said, an evil companion; Rabbi Yose said, an evil neighbor; Rabbi Shimon said, one who borrows and does not repay for he that borrows from man is as one who borrows from God, blessed be He, as it is said, “the wicked borrow and do not repay, but the righteous deal graciously and give” (Psalms 37:21). Rabbi Elazar said, an evil heart. He [Rabban Yohanan] said to them: I prefer the words of Elazar ben Arach, for in his words your words are included.

3. אבות דרבי נתן יד

1. When Rabbi Yoḥanan ben Zakkai's son died, his students came to comfort him. 2. Rabbi Eliezer entered and sat before him, saying, "Rabbi, may I say something to you? Rabbi Yoḥanan replied, "Speak." He told him, "Adam had a son who died and he accepted comfort. Where does scripture speak of his accepting comfort? As it is said, 'Adam again knew his wife' [Genesis 4:25]. So too, you should find comfort." He replied, "Is it not enough that I have my own troubles that you remind me of the sorrows of Adam?" 3. Rabbi Yeshoshua entered and said to him, "May I say something to you?" He said, "Speak." He told him, "Job's sons and daughters all perished on the same day, and yet he was comforted for his loss of them. You, too, should find comfort. Where does Scripture speak of his accepting comfort? As it is said, 'The Lord gives and the Lord takes away, blessed be the name of the Lord' [Job 1:21]." He replied, "Is it not enough that I have my own troubles that you remind me of the sorrows of Job?" 4. Rabbi Jose entered and sat before him, saying, "Rabbi, may I say something to you?" Rabbi Yoḥanan replied, "Speak." He told him, "Aaron had two adult sons who both died on the same day. Yet he was comforted, as it is said, 'Aaron was silent' [Leviticus 10:3]. Silence here means comfort, so you, too, should be comforted." He replied, "Is it not enough that I have my own troubles that you remind me of the sorrows of Aaron?" 5. Rabbi Shimeon entered and said to him, "May I say something to you?" He said, "Speak." He said, "King David had a son who died and he was comforted, so you, too, should be comforted. Where does Scripture speak of David receiving comfort? As it is said, 'David comforted his wife Bat Sheva, he came unto her and lay with her. She gave birth and called the child Solomon' [2 Samuel 12:24]. So you, Rabbi, should accept comfort." He replied, "Is it not enough that I have my	1. כשמת בנו של רבן יוחנן בן זכאי נכנסו תלמידיו לנחמו. 2. נכנס רבי אליעזר וישב לפניו וא"ל רבי רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל אדה"ר היה לו בן ומת וקבל עליו תנחומין. ומניין שקבל עליו תנחומין שנא' (בראשית ד) וידע אדם עוד את אשתו אף אתה קבל תנחומין א"ל לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של אדה"ר. 3. נכנס ר' יהושע וא"ל רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל איוב היו לו בנים ובנות ומתו כולם ביום אחד וקבל עליהם תנחומין אף אתה קבל תנחומין. ומניין שקבל איוב תנחומין שנא' (איוב א) ה' נתן וה' לקח יהי שם ה' מבורך. א"ל לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרת לי צערו של איוב. 4. נכנס ר' יוסי וישב לפניו א"ל רבי רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל אהרן היו לו שני בנים גדולים ומתו שניהם ביום אחד וקבל עליהם תנחומין שנאמר (ויקרא י) וידם אהרן אין שתיקה אלא תנחומין ואף אתה קבל תנחומין. א"ל לא די לי שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרתני צערו של אהרן. 5. נכנס ר' ש"א וא"ל רבי רצונך אומר דבר אחד לפניך א"ל אמור. א"ל דוד המלך היה לו בן ומת וקבל עליו תנחומין ואף אתה קבל תנחומין ומניין שקבל דוד תנחומין שנא' (ש"ב יב) וינחם דוד את בת שבע אשתו ויבא אליה וישכב עמה ותלד בן ויקרא את שמו שלמה אף אתה רבי
---	---

own troubles that you remind me of the sorrows of King David?"

6. Rabbi Elazar ben Arakh entered. When Yohanan saw him he told his servant, "Gather my clothing and prepare to follow me to the bathhouse' for Rabbi Elazar is a great man and I shall not withstand him." Elazar entered and sat down before Yohanan. He said to him, "I will give you an analogy. This is like a man with whom the king has entrusted a deposit of some value. Each and every day that man would wail and moan, 'Oy for the time that I will return this deposit in peace and fullness!' So you, Rabbi, had a son. He studied Torah: Pentateuch, Prophets, Writings, Mishnah, Laws, and Narrative. And he departed this world without sin. You should take comfort that you have returned your deposit in peace and fullness." Rabbi Yohanan said to him, "Elazar, my son, you have comforted me the way people [should] comfort."

קבל תנחומין. א"ל לא די שאני מצטער בעצמי אלא שהזכרתני צערו של דוד המלך.

6. נכנס ר"א בן עזריה כיון שראהו אמר לשמשו טול לפני כלי ולך אחרי לבית המרחץ לפי שאדם גדול הוא ואיני יכול לעמוד בו נכנס וישב לפניו ואמר לו אמשול לך משל למה"ד לאדם שהפקיד אצלו המלך פקדון בכל יום ויום היה בוכה וצועק ואומר אוי לי אימתי אצא מן הפקדון הזה בשלום אף אתה רבי היה לך בן קרא תורה מקרא נביאים וכתובים משנה הלכות ואגדות ונפטר מן העולם בלא חטא [ויש לך לקבל עליך תנחומים כשחזרת פקדונך שלם] א"ל ר' אלעזר בני נחמתני כדרך שבני אדם מנחמין.

4. תלמוד בבלי חגיגה יד:

1. The Sages taught: An incident occurred involving Rabban Yohanan ben Zakkai, who was riding on a donkey and was traveling along the way, and his student, Rabbi Elazar ben Arakh, was riding a donkey behind him. Rabbi Elazar said to him: My teacher, teach me one chapter in the Design of the Divine Chariot. He said to him: Have I not taught you: And one may not expound the Design of the Divine Chariot to an individual, unless he is a Sage who understands on his own accord? Rabbi Elazar said to him: My teacher, allow me to say before you one thing that you taught me. He said to him: Speak. 2. Immediately, Rabban Yohanan ben Zakkai alighted from the donkey, and wrapped his head in his cloak in a manner of reverence, and sat on a stone under an olive tree. Rabbi Elazar said to him: My teacher, for what reason did you alight from the donkey? He said: Is it possible that while you are expounding the Design of the Divine Chariot, and the Divine Presence is with us, and the ministering angels are accompanying us, that I should ride on a donkey? Immediately, Rabbi Elazar ben Arakh began to discuss the Design of the Divine Chariot and expounded, and fire descended from heaven and encircled all the trees in the field, and all the trees began reciting song. 3. What song did they recite? "Praise the Lord from the earth, sea monsters and all depths...fruit trees and all cedars...praise the Lord" (Psalms 148:7–14). An angel responded from the fire, saying: This is the very Design of the Divine Chariot, just as you expounded. Rabban Yohanan ben Zakkai stood and kissed Rabbi Elazar ben Arakh on his head, and said: Blessed be God, Lord of Israel, who gave our father Abraham a son like you, who knows how to understand, investigate, and expound the Design of the Divine Chariot. There are some who expound the Torah's verses well but do not fulfill its imperatives well, and there are some who fulfill its imperative swell but do not expound its verses well, whereas you expound its verses well and fulfill its imperatives well. Happy are you, our father Abraham, that Elazar ben Arakh came from your loins.	1. ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה מהלך בדרך ור' אלעזר בן ערך מחמר אחריו אמר לו רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה אמר לו לא כך שניתי לכם ולא במרכבה ביחיד אלא א"כ היה חכם מבין מדעתו אמר לו רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני אמר לו אמור 2. מיד ירד רבן יוחנן בן זכאי מעל החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזית אמר לו רבי מפני מה ירדת מעל החמור אמר אפשר אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור מיד פתח ר"א בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילנות שבשדה פתחו כולן ואמרו שירה 3. מה שירה אמרו (תהלים קמח, ז) הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות עץ פרי וכל ארזים הללויה נענה מלאך מן האש ואמר הן הן מעשה המרכבה עמד רבן יוחנן ב"ז ונשקו על ראשו ואמר ברוך ה' אלהי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שידע להבין ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה יש נאה דורש ואין נאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש אתה נאה דורש ונאה מקיים אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלצך
--	---

5. תלמוד בבלי שבת קמז:

אמר רבי חלבו חמרא דפרוגייתא ומיא דדיומסת קיפחו עשרת השבטים מישראל.
רבי אלעזר בן ערך איקלע להתם אימשיך בתרייהו איעקר תלמודיה. כי הדר אתא קם למיקרי
בספרא בעא למיקרא (שמות יב, ב) החדש הזה לכם אמר החרש היה לבם בעו רבנן רחמי עליה
והדר תלמודיה.

והיינו דתנן ר' נהוראי אומר הוי גולה למקום תורה ואל תאמר שהיא תבא אחריך שחברך
יקיימוה בידך ואל בינתך אל תשען
תנא לא ר' נהוראי שמו אלא ר' נחמיה שמו ואמרי לה ר' אלעזר בן ערך שמו
ולמה נקרא שמו ר' נהוראי שמנהיר עיני חכמים בהלכה:

Rabbi Helbo said: The wine of Phrygia [Perugaita] and the water of the Deyomset deprived Israel of the ten lost tribes.

Once Rabbi Elazar ben Arakh happened to come there, to Phrygia and Deyomset, and he was drawn after them, and his learning was forgotten. When he returned, he stood to read from a Torah scroll and was supposed to read the verse: “This month shall be for you [*hahodesh hazeh lakhem*]” ([Exodus 12:2](#)), and instead he read: Have their hearts become deaf [*haheresh haya libbam*] The Sages prayed and asked for God to have mercy on him, and his learning was restored.

And that is what we learned in a mishnah that Rabbi Nehorai says: Exile yourself to a place of Torah and do not say that it will follow you, as if you are in a place of Torah, your colleagues will establish it in your hands, and do not rely on your understanding alone.

It was taught: Rabbi Nehorai was not his name, but rather Rabbi Neḥemya was his name; and some say that Rabbi Elazar ben Arakh was his name

And why was he called Rabbi Nehorai? It was because he would illuminate [*manhir*] the eyes of the Sages in halakha.

6. פרקי אבות ד:יד

רבי נהוראי אומר, הוי גולה למקום תורה, ואל תאמר שהיא תבא אחריך, שחברך יקיימוה בידך.
ואל בינתך אל תשען (משלי ג):

Rabbi Nehorai said: go as a [voluntary] exile to a place of Torah and say not that it will come after you, for [it is] your fellow [student]s who will make it permanent in your hand and “and lean not upon your own understanding” (Proverbs 3:5).

